

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
MADANIYAT VAZIRLIGI
O‘ZBEKISTON DAVLAT KONSERVATORIYASI HUZURIDAGI
BOTIR ZOKIROV NOMIDAGI MILLIY ESTRADA SAN‘ATI INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

**O‘zDK huzuridagi Botir Zokirov
nomidagi Milliy estrada san‘ati
instituti rektori**

A.Mansurov

2024 yil “30” avgust

Ro‘yxatga olindi: № BD 60210900 -1.17

BASTAKORLIKNI O‘QITISH USLUBIYOTI
FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 200 000 - San‘at va gumanitar fanlar

Ta‘lim sohasi: 210 000 - San‘at

Ta‘lim yo‘nalishi: 60210900 – Bastakorlik san‘ati

Toshkent 2024

Fan/modul kodi BO'U1104		O'quv yili 2024-2025	Semestr 8	ECT8 – Kreditlar 4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Bastakorlikni o'qitish uslubi		60	60	220
2.	I. Fanning mazmuni				
<p>Bastakorlikni o'qitish metodikasi fanining asosiy maqsadi - bastakor bo'lish uchun o'qishga kirgan talabalarga bastakorlikni o'qitish haqidagi mukammal bilimlarni o'rgatishdan iborat.</p> <p>Bastakor-talabalar o'z ustozi yordamida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanib, bular – VCD, CD, Audio va gramplastinka yozuvlari ko'magida musiqiy misollarni tinglab, kompyuter nota dasturlari, Zamonaviy bastakorlar asarlari partituras, klavirlari, shuningdek zamonaviy musiqa uslublari bo'yicha qo'shimcha metodik maqolalarni o'rganib, darslik va qo'llanmalardan asarlar yaratish ob'ekti hisoblanmish - cholg'ularning tembri, tuzilishi, sozlanishi, diapazoni, badiiy va texnik imkoniyatlari, rang-barang ijro uslublari haqida aniq tasavvurga ega bo'lishlari zarur.</p> <p>Bastakorlik fanini o'qitish fanini o'zlashtirishdan kelib chiqadigan vazifalar - talabalar turli yo'nalishlarda bilimlarga ega bo'lganliklarini namoyish etishlaridan iboratdir. Talabalar quyidagi yo'nalishlarda bilim va ko'nikmalarga ega bo'lganliklarini namoyish etishlari zarur:</p> <ul style="list-style-type: none">- bastakorlik haqida tushuncha bera olish;- turli janrlarda asarlar yozishga o'quvchini yo'naltira olish;- zamonaviy texnologiyalardan foydalana olishni o'rgatish;- bastakorlikni boshqa musiqiy-nazariy fanlar bilan chambarchas olib borish;- mustaqil ijod qila olish.					
ASOSIY QISM:					
Fanga kirish					
1-Mavzu. Bastakorlik o'qitish uslubi					
“Ustoz-shogird an'analari” tushunchasi. Bastakorlik san'atining paydo bo'lishi, rivojlanish bosqichlari. Jahon va O'zbek kompozitorlik ijodiyotida vujudga kelgan oqimlar, janrlar paydo bo'lishi evolyusiyasi.					

2-Mavzu. Musiqada uslublar tushunchasi

Mumtoz va avangard musiqaning farqlanishi. Uslublarga xos xususiyatlar.

3-Mavzu. O'quvchi-shogird iqtidorini aniqlash tamoyillari

Ijodiy sinov topshiriqlari. Bir ovoqli kuylarda rivojlanuv topshiriqlarini bajarishga yo'naltirish.

4-Mavzu. Fortepiano uchun kichik kuylar

Fortepiano uchun kichik kuylar yozish. Yakka cholg'ular uchun kuylar. 2, 3 qismli oddiy kuylar yozish topshiriqlarini berish. Duet, trio, kvartet takribllari uchun kuylar yozish topshiriqlari.

5-Mavzu. Faktura va garmoniyalash

Faktura va garmoniyalash tushunchasini singdirish va amaliy mashqlar tizimi.

6-Mavzu. Musiqiy mavzu

Musiqiy mavzu va uni rivojlantirish uslublari.

7-Mavzu. O'quv jarayonini tashkil etish

Ijodiy g'oyalarni rejalashtirish. O'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholash. Qo'lyozma tushunchasi. Yaratilgan asar qo'lyozmasini nota muharriri dasturlari yordamida terish va eksport usullari. Elektron ijro va jonli ijro tushunchalari.

8-Mavzu. Kuyni garmoniyalash

Kuyni garmoniyalash, tabiiy ladlar garmoniyasining turlanishi.

9-Mavzu. Polifonik uslublar

Polifonik uslublari tushunchasi. Ijodiy erkinlik, topqirlik, novatorlik tushunchalari. Turli davrlarda yashab ijod qilgan, zamonaviy kompozitorlar ijodi bilan muntazam tanishib borish, ya'ni musiqa tinglash topshiriqlarining samarasini uqtirish.

10-Mavzu. Yangi asarlarning jonli ijrosi

Tinglovchilar huzurida yangi asarlarning jonli ijrosi, konsertlar uyushtirish, uquvchi ijodkorni ruhlantirish va uni yangi ijodiy g'oyalarga yo'naltirish usullari.

III. Mustaqil ta'limni tashkil etishning shakl va mazmuni

Mustaqil ta'limni tashkil etishda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish mumkin:

	<ul style="list-style-type: none"> - darslik, o'quv qo'llanma, maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha fanlar boblari va mavzularini o'rganish; - tarqatma materiallar bo'yicha mahruzalar qismini o'zlashtirish; - avtomatlashtirilgan o'rgatuvchi nazorat qiluvchi tizimlar bilan ishlash; - yangi musiqiy texnik vositalar va texnologiyalarni o'rganish; - talabaning ilmiy tekshirish (ijodiy) ishlarini (TITI) bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari yoki mavzularini chuqur o'rganish; - faol o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari (ishbilar o'yinlar, diskussiyalar, seminarlar, kollokviumlar va b.). <p style="text-align: center;">IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar</p> <p>Mustaqil ta'limni tashkil etishning mazmuni axborot-ta'lim resurslaridan, ta'lim muassasasida mavjud kutubxona, fonoteka va videoteka jamg'armasidan, reyetoriyalardan, o'quv laboratoriyalari, ovoz yozuvi studiyalari, teleradiokom'aniya kanallari va kontsert zallaridan unumli foydalanishdan, bajarilgan ishlarning tahlilini bayon etishdan iboratdir. Mazkur fanning xususiyatlaridan kelib chiqib kasbiy mahoratni rivojlantirish va takomillashtirishga qaratilgan vazifalarni maqsadli amalga oshirish ham nazarda tutiladi.</p>
<p>3.</p>	<p style="text-align: center;">V. Ta'lim natijalari /Kasbiy kompetensiyalari</p> <p style="text-align: center;">Talaba bilishi kerak:</p> <p>Mazkur fanni o'zlashtirish natijasida talaba Davlat ta'lim standartlarida belgilangan bilim, malaka va ko'nikmaga ega bo'lishi nazarda tutiladi, xususan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bastakorlik, musiqa yaratish san'ati; - notografiya; - bastakorlik san'atida "Ustoz-shogird an'analari"; - musiqiy kompozitsiya asoslari; - musiqiy asarlarni yaratish jarayonlari <i>haqida tasavvurga ega bo'lishi</i>; - o'quvchi-shogird iqtidorini aniqlash tamoyillarini; - faktura va garmoniyalash tushunchasini singdirish va amaliy mashqlar tizimini; - musiqiy mavzu va uni rivojlantirish uslublarini; - kompyuter nota dasturlari bilan ishlashni; - yaratilgan asar qo'lyozmasini nota muharriri dasturlari yordamida terishni va audio eksportini tinglashni; - kuyni garmoniyalash, tabiiy ladlar garmoniyasining turlanishini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>;

	<ul style="list-style-type: none"> - oddiy shakllarda ijodiy ish mazmunini tushuntira olish; - fortepiano uchun, fortepiano jo'rligida torli va puflama cholg'ular uchun kichik kuylar yozdirish; - she'riy matn bilan ishlash, qo'shiq, romans va xorlar uchun vokal asarlari yaratishga undash; - bir ovoqli kuylarda rivojlanuv topshiriqlarini bajarishga yo'naltirish; - tinglovchilar huzurida yangi asarlarning jonli ijrosi, konsertlar uyushtirish, o'quvchi-ijodkorni ruhlantirish va uni yangi ijodiy g'oyalarga yo'naltirish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Guruhli mashg'ulotlar – Interfaol aqliy hujum – Visual akustik va shahsiy oriyentasiy texnologiyasi – Kollokvium – Ijodiy asar ijrosi
5.	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid ijodkorlik, pedagogik va musiqiy jamoatchilik faoliyatiga nazariy va amaliy tayyorgarlik, keng va turli dasturlarni bilish, nazariy malakalarini o'zlashtirish, mustaqil ravishda partitura ustida ishlash, mustaqil ravishda asar mavzusini yaratishning amaliy tajribasiga ega bo'lishi, mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish. Oraliq va yakuniy nazoratlar fanning xususiyatidan kelib chiqqan xolda 2 marotaba (kollokvium, asar ijrosi) yaratgan asarlarini tinglovi orqali o'tkazilishi mumkin.</p>
	<p style="text-align: center;">Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Месснер Е. Основы композиции. М., 2001. 2. Назайкинский Е.В. Логика музыкальной композиции. М., «Музыка», 1982. 3. Евлахов О. Проблемы воспитания композитора. Л., 1963. <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Turli mualliflar. Jahon va o'zbek kompozitorlarining turli janrlardagi yuzlab asarlari klavirlari, partituralari. XIX-XXI asrlar. 5. "Bastakorlikni o'qitish metodikasi", bastakorlar uchun o'quv-uslubiy majmua.

	<p align="center">Internet saytlari</p> <p>1. http://www.youtube.com 2. http://b2c.uz/catalog/youth/uz/musiqqa 3. www.musika.uz 4. http://portasound.ru/music-search/musiqqa-olami 5.</p>
7.	<p>Fan dasturi Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2024 yil «<u>3</u>» <u>avgust</u> dagi <u>8</u> - sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ullar:</p> <p>X.Nazarov - O'zDK huzuridagi B. Zokirov nomidagi MESI "Kompozitorlik va aranjirovka" kafedrasi dotsenti, kafedra mudiri</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>I.Pinhasov - O'zDK huzuridagi B. Zokirov nomidagi MESI "Kompozitorlik va aranjirovka" kafedrasi katta o'qituvchisi</p>